

Συνέντευξη του επικεφαλής του Γραφείου της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στους ευρωπαϊκούς διεθνείς οργανισμούς σχετικά με την παραβίαση των δικαιωμάτων των πιστών

Την 1^η Δεκεμβρίου 2020 δημοσιεύθηκε στη διαδικτυακή πύλη news-politics.com συνέντευξη του επικεφαλής του Γραφείου εκπροσωπήσεως της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στους ευρωπαϊκούς διεθνείς θεσμούς Επίσκοπο Μπαρυσέφκα Βίκτωρα με θέμα «Το Ουκρανικό ζήτημα στους διεθνείς οργανισμούς».

- Θεοφιλέστατε, πρόσφατα συμμετείχατε στην ετήσια Συμπληρωματική Συνάντηση Ανθρώπινης Διάστασης του ΟΑΣΕ (SHDM) για ζητήματα ελευθερίας του θρησκεύεσθαι ή των πεποιθήσεων. Ποιες ήταν οι εντυπώσεις σας.

- Ο ΟΑΣΕ είναι πρωτίστως ένα φόρουμ πολιτικού διαλόγου για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Ως επικεφαλής του Γραφείου εκπροσωπήσεως της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας (ΟΟΕ) στους ευρωπαϊκούς διεθνείς οργανισμούς, χρειάστηκε να συμμετέχω στις συσκέψεις του ΟΑΣΕ σε τακτική βάση από το 2017. Παρά την πανδημία του κορονοϊού, το 2020 δεν αποτέλεσε εξαίρεση, αν και η συνάντηση πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά μέσω διαδικτύου.

Εφέτος, εξ ονόματος της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας (ΟΟΕ), απευθύνθηκα στη διεθνή κοινότητα με μια έκκληση για βοήθεια ώστε να τερματιστεί η παρατεινόμενη παραβίαση των

δικαιωμάτων των πιστών στην Ουκρανία. Δυστυχώς συνεχίζονται οι αρπαγές εκκλησιών, οι ξυλοδαρμοί πιστών μας, οι εμπρησμοί ναών, η υιοθέτηση νόμων που εισάγουν διακρίσεις. Και ανησυχούμε εξαιρετικά καθώς αυτά τα αδικήματα δεν διώκονται με τον δέοντα τρόπο από τις ουκρανικές Αρχές.

Παρόμοια αδικήματα είχαν ήδη εκδηλωθεί από το 2015, όταν οι οπαδοί μιας μη αναγνωρισμένης από καμία τοπική Εκκλησία ομολογίας, της «Ουκρανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας του Πατριαρχείου Κιέβου», κατέλαβαν περίπου 40 εκκλησίες της ΟΟΕ, ενώ οι απόπειρες καταλήψεων ήταν εκατοντάδες. Στη συνέχεια οι υποστηρικτές της «Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ουκρανίας» (ΟΕΟ), που δημιουργήθηκε στα τέλη του 2018 από τον πρώην πρόεδρο της Ουκρανίας Ποροσένκο και τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίο διά της συγχωνεύσεως δύο αντικανονικών δομών, συνέχισαν τις βίαιες αρπαγές. Ως αποτέλεσμα, τα τελευταία χρόνια και μέχρι σήμερα, η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία έχει χάσει 122 ναούς, οι οποίοι επίσης με την βία και με πολλές παραβιάσεις του νόμου μεταβιβάστηκαν στην ΟΕΟ. Επιπλέον, 220 ενορίες της ΟΟΕ παρανόμως μετεγγράφηκαν από κρατικές υπηρεσίες υπέρ της ΟΕΟ.

Ο λόγος για αυτές τις πράξεις μίσους κατά της Εκκλησίας μας είναι ότι διατηρούμε την ιστορικώς διαμορφωθείσα κατά τη διάρκεια αιώνων κανονική σχέση με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Θα τονίσω ότι πρόκειται μόνο για μια πνευματική σχέση, η οποία δεν έχει καμία σχέση με την πολιτική. Οι ιεράρχες των λεγόμενων «νέων χωρών» της Εκκλησίας της Ελλάδος διατηρούν μια παρόμοια πνευματική σχέση με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, αν και αυτό δεν εμποδίζει την Εκκλησία της Ελλάδος να είναι αυτοκέφαλη και να οργανώνει τη ζωή της με ανεξαρτησία. Η ΟΟΕ είναι εντελώς ανεξάρτητη σε διοικητικό επίπεδο. Η διοικητική της έδρα ευρίσκεται στο Κίεβο τα τελευταία τριάντα χρόνια. Φέτος εορτάσαμε την 30^ή επέτειο από την απονομή της Ευλογημένης Επιστολής (Τόμος) από τον Πατριάρχη Μόσχας Αλέξιο Β΄, η οποία προβλέπει τη διοικητική αυτονομία της ΟΟΕ.

Όλα αυτά, στο πλαίσιο των τρεχουσών σχέσεων Ουκρανίας-Ρωσίας λόγω της ένοπλης σύγκρουσης στην Ανατολική Ουκρανία, αξιοποιούνται από εθνικιστές Ουκρανούς πολιτικούς για να προσελκύσουν την προσοχή του εκλογικού σώματος τις παραμονές των εκλογών και να αποκτήσουν πολιτικά κέρδη. Δυστυχώς κατασκευάζουν σταδιακά μια «εικόνα εχθρού» που προβάλλουν στους πιστούς της ΟΟΕ. Αυτό γίνεται από μεμονωμένα ΜΜΕ, κυβερνητικούς αξιωματούχους και πολιτικούς που θέλουν να χρησιμοποιήσουν το θέμα του πολέμου, εμπλέκοντας την ΟΟΕ σε αυτή τη βρώμικη επιχείρηση, άλλωστε είναι πολύ πιο εύκολο να αρπάξει κανείς ένα ναό από τους απλούς πιστούς, παρά να αποδείξει τον πατριωτισμό του στο πεδίο της μάχης.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ζήτημα των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των πιστών της Εκκλησίας μας έχει γίνει αντικείμενο μιας αρκετά ευρείας συζήτησης στο φόρουμ του ΟΑΣΕ. Έτσι, σύμφωνα με εκτιμήσεις σειράς οργανισμών προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των πιστών στην Ουκρανία οφείλονται στις ίδιες αιτίες όπως και στο Μαυροβούνιο και τη Βόρεια Μακεδονία. Σε αυτές τις χώρες, οι πολιτικοί, που κυβερνούν, προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν τα θρησκευτικά ζητήματα για την επίτευξη πολιτικών επιδιώξεων, θέλοντας να διακόψουν βιαίως τους ιστορικούς και κανονικούς δεσμούς των πιστών του Μαυροβουνίου και της Βόρειας Μακεδονίας με τη Σερβική Ορθόδοξη Εκκλησία και στην Ουκρανία, με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Το αποτέλεσμα είναι να οδηγούμαστε σε μαζικές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των απλών πιστών.

Γι' αυτούς τους λόγους χρειάζεται να επιδιώκουμε να πείσουμε τη διεθνή κοινότητα για την ανάγκη δημόσιας κριτικής στις ενέργειες εκείνων των πολιτικών και των κρατικών φορέων, που προσπαθούν να εντάξουν ευαίσθητα θρησκευτικά ζητήματα στις προεκλογικές τους εκστρατείες, χρησιμοποιώντας τους πιστούς για τα πολιτικά τους σχέδια.

– Είστε αισιόδοξος ότι τα προβλήματα στη χώρα σας και η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειδικά κατά των πιστών, θα εισακουστούν από την Ευρώπη;

- Είναι γεγονός ότι τα προβλήματα των πιστών έχουν ήδη ακουσθεί στη διεθνή κοινότητα, αν και οι θρησκευτικές μας κοινότητες δεν έχουν δράσει όπως θα έπρεπε σε διεθνές επίπεδο πολλές τελευταίες δεκαετίες, με αποτέλεσμα να υπάρχει όχι μόνον άγνοια των προβλημάτων των ορθοδόξων πιστών από τη διεθνή κοινότητα, αλλά και βαθιά διάβρωση των χριστιανικών αξιών παγκοσμίως. Ως εκ τούτου, τα τελευταία χρόνια, το Γραφείο εκπροσωπήσεως της ΟΕΟ μαζί με ορθοδόξους δικηγόρους και οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων άρχισε κατά δύναμιν να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις αυτές, που εκδηλώθηκαν σε διάφορες μορφές νομικής, διπλωματικής και ενημερωτικής εργασίας.

Όσον δε αφορά στον ΟΑΣΕ, κατανοώντας τις αρμοδιότητες των συγκεκριμένων διεθνών οργανισμών και δομών, δεν περιμένουμε ότι ειδικά ο ΟΑΣΕ θα λάβει κάποιες αποφάσεις επί του ζητήματος της ΟΟΕ, καθότι αυτός ο Οργανισμός δεν είναι αρμόδιος να εξετάζει συγκεκριμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων ή να αποφαινεται επί αυτού ή άλλου ζητήματος. Ωστόσο επειδή αυτός ο Οργανισμός ιδρύθηκε με σκοπό τον ευρύ διάλογο, είναι πολύ σημαντικό οι πληροφορίες σχετικά με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των πιστών να ακούγονται κατά τη διάρκεια των συναντήσεων του ΟΑΣΕ, έτσι ώστε οι διπλωματικές αποστολές των κρατών-μελών του ΟΑΣΕ να περιλαμβάνουν αυτά τα στοιχεία στις εκθέσεις τους και να ενημερώνουν τους προϊσταμένους τους γι' αυτά τα ζητήματα.

Υπάρχει, επίσης, ένας κλάδος εσωτερικής παρακολούθησης των καταστάσεων που σχετίζονται με παραβιάσεις των δικαιωμάτων των πιστών στο πλαίσιο της αποστολής του ΟΑΣΕ στην Ουκρανία κι έτσι παρέχουμε τη δυνατότητα στους εκπροσώπους του ΟΑΣΕ να συνομιλήσουν απευθείας με τους πιστούς μας στις περιοχές όπου σημειώνονται οι συγκρούσεις. Να σημειωθεί ότι οι εκπρόσωποι του ΟΑΣΕ μεταβαίνουν στα σημεία των εντάσεων και μπορούν να διαπιστώσουν ιδίως όμμασι τι συμβαίνει εκεί. Χάρη σε όλα αυτά πετύχαμε να λάβει η διεθνής κοινότητα αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της ΟΟΕ και δεν μπορεί κανείς να πει ότι δεν έχει ενημερωθεί για τα προβλήματα ή έχει ελλιπή γνώση γι' αυτά. Στην ηλεκτρονική βάση του ΟΑΣΕ και του ΟΗΕ έχουν υποβληθεί γραπτώς δεκάδες καταγγελίες παραβιάσεων των δικαιωμάτων των πιστών, ενώ πολλές από αυτές έχουν δημοσιευθεί στους ιστότοπους των δύο Οργανισμών. Είναι διαφορετικό βέβαια ζήτημα τι μπορούν πραγματικά να κάνουν οι διεθνείς δομές για παρόμοιες παραβιάσεις.

Πρέπει να πούμε ότι έχουμε ήδη πετύχει ορισμένα αποτελέσματα, παρά τη σχετικά σύντομη περίοδο της νομικής μας δραστηριότητας. Για παράδειγμα, με τη βοήθεια της διεθνούς οργάνωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα Public Advocacy, καταφέραμε να πετύχουμε την έγκριση σειράς αποφάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα σχετικά με την Ουκρανία σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών. Ειδικότερα, για την περίπτωση της έξωσης της κοινότητάς μας στο Ιβάνο-Φρανκόφσκ από την εκκλησία που ανήκει σε αυτήν, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ έλαβε απόφαση βάσει της διαδικασίας των «ασφαλιστικών μέτρων» (interim measures), η οποία επέτρεψε να αποτραπεί η άμεση έξωση των πιστών από την εκκλησία με δικαστική ετυμηγορία. Πέραν τούτου, αντλώντας από τη συνεχή νομική μας ενημέρωση σχετικά με τα προβλήματα των πιστών, ο ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για την ελευθερία της θρησκείας και των πεποιθήσεων, μαζί με ορισμένους άλλους ειδικούς εισηγητές, απέστειλε ειδοποίηση στην ουκρανική κυβέρνηση σχετικά με αυτές τις παραβιάσεις.

Από το 2017, μαζί με την προαναφερθέντα οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, διοργανώσαμε εκδηλώσεις στα κεντρικά γραφεία του ΟΗΕ στη Γενεύη σχετικά με τον σεβασμό των δικαιωμάτων των πιστών στην Ουκρανία, το Μαυροβούνιο και τη Βόρεια Μακεδονία. Αυτές οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των τακτικών συνόδων του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

του ΟΗΕ, γι' αυτό και τις παρακολούθησαν διπλωμάτες από τα κράτη – μέλη του ΟΗΕ, εκπρόσωποι διεθνών οργανισμών και δημοσιογράφοι. Είναι σημαντικό ότι σε αυτές τις παρεμβάσεις παραβρέθηκαν κληρικοί και λαϊκοί μας, οι οποίοι κατέθεσαν για τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους ως αυτόπτες μάρτυρες. Όλες αυτές οι ενέργειες, κατά τη γνώμη μας, αποτελούν παράδειγμα καλής δουλειάς σε νομικό επίπεδο για την προστασία των δικαιωμάτων των πιστών. Και με την ευκαιρία, απευθύνω έκκληση προς τους εκπροσώπους όλων των θρησκευτικών κοινοτήτων του κόσμου, οι οποίοι δεν είναι αδιάφοροι ως προς την κατάσταση του Χριστιανισμού στην εποχή μας, να ενωθούν και να συμμετάσχουν μαζί μας ενεργά όχι μόνον στην προστασία των θρησκευτικών οργανισμών των πιστών, αλλά και στην υπεράσπιση των χριστιανικών αξιών, οι οποίες αναμφίβολα έχουν υποστεί νομική υποβάθμιση και πολυμέτρες επιθέσεις τα τελευταία χρόνια.

- Περιγράψτε μας την κατάσταση στην Ουκρανία. Έχει βελτιωθεί σε σύγκριση με πέρυσι;

- Όπως προανέφερα, η κατάσταση στην Ουκρανία χαρακτηρίζεται από απόπειρες πολιτικών στην υψηλότερη βαθμίδα εξουσίας να επιβάλουν νομικούς περιορισμούς στην ΟΟΕ και να χορηγήσουν προνόμια στην ΟΕΟ. Αυτό εκδηλώνεται με διάφορες δραστηριότητες. Για παράδειγμα, έχει θεσπιστεί στην Ουκρανία νόμος, σύμφωνα με τον οποίο όλες οι θρησκευτικές οργανώσεις της Εκκλησίας μας είναι υποχρεωμένες να αλλάξουν το όνομά τους και να ενσωματώσουν σε αυτό στοιχεία σχετικά με τη σχέση τους με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Αυτό γίνεται με στόχο να ταπεινωθούν οι πιστοί μας, να παρουσιαστούν ως φιλορωσική δύναμη, πράγμα, που θα επιτρέψει σε κάποιους να «παίξουν» με τις φιλοπόλεμες διαθέσεις, υποκινώντας μίσος και εχθρότητα προς τους ανθρώπους μας, ενώ θα καταλαμβάνουν ναούς και θα τους μεταβιβάζουν υπέρ της ΟΕΟ, η οποία προωθείται από εθνικιστές και ακραίους πολιτικούς. Η επιβολή αυτού του νόμου έχει ανασταλεί σήμερα με δικαστική απόφαση, ωστόσο το ζήτημα δεν έχει επιλυθεί τελεσίδικα, καθώς το ουκρανικό Κοινοβούλιο δεν δείχνει καμία πρόθεση να καταργήσει αυτήν την πράξη που εισάγει διακρίσεις. Επίσης, οι ουκρανικές Αρχές παρεμπόδισαν την καταχώρηση ορισμένων καταστατικών εκκλησιαστικών επαρχιών και μονών της ΟΟΕ, με αποτέλεσμα οι κεντρικές νομικές οργανώσεις μας να μην μπορούν πρακτικά να λειτουργήσουν.

Από την άλλη πλευρά, οι κοινότητες της Εκκλησίας μας κατά καιρούς δέχονται βίαιες επιθέσεις από διάφορες ακραίες οργανώσεις, στις οποίες συχνά προσκολλώνται κληρικοί και οπαδοί της «ΟΕΟ», πράγμα που προκαλεί νέα κύματα αντιπαραθέσεων. Οι πιστοί μας αναγκάζονται να αμύνονται και υπερασπίζονται τα προσκυνήματά τους με κάθε τρόπο, που επιτρέπει ο νόμος και η συγκεκριμένη περίπτωση. Το 2019-2020 παρατηρήσαμε κάποια χαλάρωση λόγω του ότι ο νέος Πρόεδρος της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι δεν ακολουθεί μια τόσο ενεργή πολιτική σχετικά με το θρησκευτικό ζήτημα, όπως έκανε ο πρώην Πρόεδρος της Ουκρανίας Πέτρο Ποροσένκο, αν και παρ' όλ' αυτά αισθανόμαστε ότι έναντι της ΟΟΕ ασκείται πολιτική «δύο μέτρων και δύο σταθμών» συγκριτικά με την «ΟΕΟ» και άλλες θρησκευτικές ομολογίες της χώρας.

Θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι η ΟΟΕ δεν απαιτεί ειδική μεταχείριση από το κράτος. Υποστηρίζουμε ότι όλες οι ομολογίες της Ουκρανίας πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα βάσει του νόμου, ανεξάρτητα από την ποσοτική τους σύνθεση. Παρ' όλη την εξωτερική πίεση της τελευταίας πενταετίας, η ΟΟΕ σήμερα είναι η μεγαλύτερη ομολογία στην Ουκρανία, έχοντας 12.338 ενορίες, 12.411 κληρικούς, 254 μοναστήρια με 4.500 μονάζοντες.

Το κεντρικό πρόβλημα, που παραμένει, είναι η ατιμωρησία των παραβατών, οι οποίοι προχωρούν σε καταλήψεις των εκκλησιών μας χωρίς να κρύβουν την ταυτότητά τους, ακόμη και δημοσιεύοντας βίντεο για τα εγκλήματά τους σε κοινωνικά δίκτυα. Εάν οι Αρχές ενεργούσαν σύμφωνα με τους νόμους έναντι τέτοιων εγκληματιών, πολλά προβλήματα θα είχαν επιλυθεί με πολιτισμένο τρόπο, αλλά ο πειρασμός να πολιτικοποιηθεί το θρησκευτικό ζήτημα εξακολουθεί προς το παρόν να υπερισχύει στην Ουκρανία.

Ολοκληρώνοντας, θέλω να Σας ευχαριστήσω για την ευκαιρία που δόθηκε γι' αυτή τη συνέντευξη. Ελπίζω ότι θα βοηθήσει πολλούς ορθοδόξους κατοίκους της Ελλάδας και άλλων ευρωπαϊκών χωρών, που ενδιαφέρονται για το θέμα, να γνωρίσουν περισσότερα για την πραγματική κατάσταση στην εκκλησιαστική ζωή της Ουκρανίας.

Πηγή: Το Ενημερωτικό-Μορφωτικό Τμήμα της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας / patriarchia.ru

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/61047/>